

Sygn. akt *IV U 103/19*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 maja 2019 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Jolanta Krzywonos

Protokolant: st. sekr. sądowy Maria Misiuda

po rozpoznaniu w dniu 30 maja 2019 r. w Rzeszowie

sprawy z wniosku A. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o emeryturę pomostową

na skutek odwołania A. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 29/11/2018 r. znak (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 29/11/2018 r. , znak: (...) w ten sposób, że przyznaje A. S. prawo do emerytury pomostowej poczynając od dnia 30 października 2018r oraz ustala brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. na rzecz A. S. kwotę 180 złotych / słownie : sto osiemdziesiąt / tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV U 103/19

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 30 maja 2019 r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. decyzją z dnia 29 listopada 2018 r. znak: (...) odmówił A. S. prawa do emerytury pomostowej uznając, iż nie spełnia on wymogów do uzyskania dochodzonego świadczenia. Powołując się na przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych przytoczył warunki uzyskania emerytury pomostowej i stwierdził, iż wnioskodawca ich nie spełnia, albowiem nie udowodnił 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach lecz 4 lata 1 miesiąc i 23 dni, nadto po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 powołanej ustawy.

Wyjaśniając Zakład dodał, iż do stażu pracy w warunkach szczególnych został uwzględniony okres zatrudnienia w/w od 1 września 1974 r. do 23 października 1978 r., natomiast nie został zaliczony okres zatrudnienia wnioskodawcy od 1 czerwca 1982 r. do 31 marca 1996 r. w (...) Zakładzie (...) w R., okres zatrudnienia w (...) od 11 lipca 1999 r. do 31

października 2001 r. oraz okres od 4 listopada 2002 r. do 31 grudnia 2008 r. przypadający na czas zatrudnienia w (...) z uwagi na nieścisłości i braki w świadectwach pracy potwierdzających szczególne warunki pracy w/w.

A. S., reprezentowany przez pełnomocnika, złożył odwołanie od powyższej decyzji kwestionując prawidłowość stanowiska ZUS w niej wyrażonego. Zarzucił, błąd w ustaleniach polegający na przyjęciu, że nie wykazał wykonywania pracy w warunkach szczególnych przez co najmniej 15 lat. Wskazał, iż zarówno w (...) Zakładzie (...) w R., jak i w (...) stale i w pełnym wymiarze czasu pracował jako kierowca samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, na okoliczność uprzedniego wnosił o przesłuchanie świadków – osób z nim wówczas pracujących. Natomiast w firmie (...) w okresie od 1 sierpnia 2018 r. do 14 sierpnia 2018 r. pracował jako kierowca autobusu, która to praca jest ujęta w wykazie – załączniku do ustawy o emeryturach pomostowych, jako praca wykonywana w szczególnych warunkach. Podkreślał też dalej, że ostatni zakład pracy, w którym był zatrudniony przedstawił w ZUS dokumenty potwierdzające pracę w szczególnych warunkach – druk (...) tyle, że z opóźnieniem.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. domagał się jego oddalenia. Ponawiając twierdzenia zawarte w zaskarżonej decyzji raz jeszcze podkreślił, iż przyczyną odmowy przyznania prawa do emerytury pomostowej jest brak udowodnienia przez A. S. zatrudnienia w warunkach szczególnych w wymiarze co najmniej 15 lat. Zauważył jednocześnie, iż wobec przedłożenia przez wnioskodawcę nowych dokumentów w dniu 25 stycznia 2019 r. ZUS wydał kolejną decyzję o odmowie prawa do emerytury ustalając jednocześnie, że wnioskodawca udowodnił, iż po 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (tj. od 1 do 14 sierpnia 2018 r.) zgodnie ze złożonymi przez pracodawcę drukami (...).

Dodał jeszcze, że do stażu pracy w szczególnych warunkach zaliczono: okres zatrudnienia w/w w Przedsiębiorstwie Państwowej (...) w R. od 8 lipca 1976 r. do 19 października 1976 r. oraz od 20 października 1976 r. do 23 października 1978 r., a także od 11 lipca 1999 r. do 31 października 2001 r. w PHU (...).

Poza sporem pozostaje, że A. S. na dzień 1 stycznia 1999 r. wykazał ponad 25 – letni okres zatrudnienia (ogólny staż pracy łącznie - 43 lata 3 miesiące i 9 dni). Za czas pracy w warunkach szczególnych organ rentowy uznał okres zatrudnienia wnioskodawcy w Przedsiębiorstwie Państwowej (...) w R. od 8 lipca 1976 r. do 19 października 1976 r. oraz od 20 października 1976 r. do 23 października 1978 r., a także w PHU (...) od 11 lipca 1999 r. do 31 października 2001 r., nadto od 1 do 14 sierpnia 2018 r. w firmie (...), w/w nie pozostaje w stosunku pracy.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

A. S. urodził się (...)

W dniu 29 listopada 2018 r. złożył w ZUS wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej załączając do wniosku dokumenty dotyczące przebytych okresów składkowych i nieskładkowych oraz zatrudnienia w warunkach szczególnych i powołując się na dokumenty złożone uprzednio w ZUS przy ustalaniu kapitału początkowego i kiedy ubiegał się o świadczenie przedemerytalne. Od marca 2017 r. w/w przyznano prawo do świadczenia przedemerytalnego. Ostatnim jego pracodawcą był (...) M. B. w Ł. – stosunek pracy ustał z dniem 14 sierpnia 2018 r.

Analizując przedstawione dowody organ rentowy ustalił dla wnioskodawcy ogólny staż pracy w wymiarze ponad 43 lat oraz 4 lata 1 miesiąc i 23 dni stażu pracy w warunkach szczególnych. W dniu 29 listopada 2018 r. wydał zaskarżoną w sprawie decyzję, którą odmawiał A. S. prawa do świadczenia. Wobec przedłożenia przez w/w nowych dokumentów w sprawie ZUS w dniu 25 stycznia 2019 r. wydał kolejną decyzję. Ponownie odmawiał w niej prawa do emerytury pomostowej, ustalając jednocześnie staż pracy w warunkach szczególnych dla wnioskodawcy w wymiarze 4 lat 7 miesięcy i 21 dni, w tym przyjmując okres zatrudnienia przypadający od 1 do 14 sierpnia 2018 r. w (...) M. B..

Rozpatrując kolejne okresy zatrudnienia wnioskodawcy, w oparciu o zgromadzoną w sprawie dokumentację, a także osobowe źródła dowodu Sąd Okręgowy ustalił, iż pracę, która może być kwalifikowana jako praca w szczególnych warunkach A. S. wykonywał także w okresie od 1 czerwca 1982 r. do 31 marca 1996 r. w (...) Zakładzie (...) w R.. Zatrudniony został jako kierowca samochodowy i był kierowcą samochodu ciężarowego marki J. o dopuszczalnym

ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Wyciąg z Rozkazu Dziennego nr 63/82 z dnia 4 czerwca 1982 r. zalegający w aktach organu rentowego potwierdza, iż w/w zatrudniony został od 1 czerwca 1982 r. w (...) na stanowisku kierowcy cementowozu J. 317 wraz z naczepą. Uprawnienia do kierowania pojazdami ciężarowymi zdobył już uprzednio, w trakcie nauki w Przyzakładowej Szkole Zawodowej przy (...) R..

Zakład wykonywał remonty budynków koszarowych, prowadził też nowe budowy placówek wojskowych. Wnioskodawca dowoził materiały budowlane na te budowy. Taką pracę wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu. Razem z nim w (...) Zakładzie (...) pracowali S. G., J. K., M. M. i R. F.. Za powyższy okres zatrudnienia wnioskodawca posiada świadectwo pracy w warunkach szczególnych.

Powyższych ustaleń, jak wskazano wcześniej, Sąd dokonał w oparciu o dowody z dokumentów zawartych w aktach organu rentowego, w tym kapitałowych, o świadczenie przedemerytalne i przedstawionych wraz z wnioskiem o emeryturę pomostową a dotyczących ogólnego stażu pracy A. S. oraz stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Akta rentowe zawierają również odpisy z akt osobowych wnioskodawcy z okresu zatrudnienia w (...) Zakładzie (...) pozyskane z Archiwum Wojskowego w O., które jako nie budzące wątpliwości i zawierające istotne informacje również stanowiły podstawę ustaleń w sprawie. Sąd dysponując tymi odpisami nie dostrzegł potrzeby zwracania się o akta osobowe do Archiwum, zgodnie z wnioskiem organu rentowego, dlatego wniosek złożony w tym zakresie został oddalony.

Jako wiarygodne Sąd uznał również zeznania wnioskodawcy A. S. (k. 24) co do charakteru wykonywanych przez niego czynności w spornym w sprawie okresie zatrudnienia. W/w w sposób jasny i rzetelny nakreślił jakie prace wówczas wykonywał, a jego twierdzenia znajdują potwierdzenie w wiarygodnych zeznaniach świadków - jego współpracowników. Słuchani S. G. (k. 23b), J. K. (k. 23b), M. M. (k. 23b) i R. F. (k. 23b) to osoby, które pracowały razem z wnioskodawcą a zatem dysponują wiedzą o tym, jakiego rodzaju obowiązki mu powierzano i jakie czynności wówczas wykonywał. Zeznania przez nich złożone w rzeczowy, logiczny, wyczerpujący sposób, wzajemnie się uzupełniają.

Reasumując, zgromadzone w sprawie dowody pozwoliły przesądzić zarówno charakter czynności przez wnioskodawcę wykonywanych jak i ram czasowych pracy świadczonej przez niego w szczególnych warunkach.

Istotą sporu w przedmiotowej sprawie pozostawało ustalenie uprawnień A. S. do emerytury pomostowej uregulowanej w przepisach ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz. U. z 2018 poz. 1924), gdyż o takie świadczenie w/w wnioskował.

Emerytury pomostowe zostały wprowadzone do systemu ubezpieczeń społecznych przez powyższą ustawę, która weszła w życie 1 stycznia 2009 r. i dotyczą ubezpieczonych zatrudnionych w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze urodzonych po 31 grudnia 1948 r. Zastąpiły one emerytury w niższym wieku przyznawane na podstawie ustawy 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Cechą charakterystyczną emerytur pomostowych jest ich przejściowy charakter, zgodnie bowiem z art. 16 ustawy, prawo do tego świadczenia ustaje z dniem: poprzedzającym dzień nabycia prawa do emerytury, która jest ustalona decyzją organu rentowego lub innego organu emerytalno-rentowego, określonego w odrębnych przepisach, bądź osiągnięcia przez uprawnionego wieku: 60 lat - w przypadku kobiet i 65 lat - w przypadku mężczyzn, jeżeli uprawniony nie ma prawa do emerytury ustalonego decyzją organu rentowego lub innego organu emerytalno-rentowego, określonego w odrębnych przepisach lub też w razie śmierci uprawnionego.

Stosownie do treści art. 4 powołanej ustawy, prawo do emerytury pomostowej, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;

- 3)osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6)po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Art. 3 ust. 1 stanowi zaś, że prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy. Ustęp zaś 3 art. 3 wskazuje, że prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy.

Za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub prace o szczególnym charakterze uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy prace, o których mowa w ust. 1 lub w ust. 3, w pełnym wymiarze czasu pracy. Okresy zaś zatrudnienia w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy w świadectwie pracy.

Wskazane przepisy stanowiły materialno - prawną podstawę rozważań w sprawie.informacje o jednostce

Odnosząc powyższe uregulowania do okoliczności faktycznych ustalonych w niniejszym postępowaniu należy stwierdzić, że wnioskodawca A. S. urodził się (...) a więc po dniu 31 grudnia 1948 r., - ukończył 60 lat w dniu (...), wniosek o świadczenie złożył 30 października 2018 r., posiada okres składkowy i nieskładkowy przekraczający wymagane 25 lat, nie pozostaje w stosunku pracy. W toku postępowania przyznane zostało przez ZUS, że po dniu 31 grudnia 2008 r. w/w wykonywał pracę w warunkach szczególnych – od 1 do 14 sierpnia 2018 r. w rozumieniu powołanego wcześniej art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej. Sporne zatem pozostawało ustalenie czy wnioskodawca legitymuje się 15 letnim stażem pracy w warunkach szczególnych.

Raz jeszcze podkreślić należy, że niespornym było w sprawie, że czasem pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych przed 1 stycznia 1999 r. był okres zatrudnienia w (...) R. od 8 lipca 1976 r. do 19 października 1976 r. oraz od 20 października 1976 r. do 23 października 1978 r. – tj. 2 lata 3 miesiące i 14 dni. Organ rentowy uznał te okresy jako niewątpliwe.

W postępowaniu sądowym natomiast ustalono i przesądzono, że A. S. pracę w warunkach szczególnych wykonywał też w trakcie zatrudnienia, w (...) Zakładzie (...) w R. od 1 czerwca 1982 r. do 31 marca 1996 r. Była to praca w warunkach szczególnych, która jako że dotyczy okresów przed dniem 1 stycznia 1999 r. musiała być pracą w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Powołany art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS reguluje zasady przechodzenia na emeryturę z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Ustawa nie zawiera jednak katalogu prac uznawanych za wykonywane w szczególnych warunkach, a szczegółowe warunki w tym zakresie określają przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Załącznik do rozporządzenia zawiera też wykaz prac uznawanych za wykonywane w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Prace jakie w czasie zatrudnienia w (...) Zakładzie (...) wykonywał wnioskodawca ujęte są w wykazie A dziale VIII pod poz. 2 powołanego rozporządzenia – prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Mieszczą się więc w definicji pracy wykonywanej w warunkach szczególnych o jakiej wspomina art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych.

Na okres 15 lat pracy w warunkach szczególnych składa się: okres bezsporny w sprawie oraz okres ustalony w sprawie - zatrudnienie w (...) Zakładzie (...), które łącznie przekraczają wymagane 15 lat.

Poczyniwszy takie ustalenia oraz uwzględniając, że pozostałe warunki uzyskania prawa do świadczenia nie były przedmiotem sporu, stwierdzić należy, że A. S. spełnia warunki do przyznania mu prawa do emerytury pomostowej zgodnie ze złożony wnioskiem. Skutkiem powyższego Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję ZUS stosownie do art. 477¹⁴ § 2 kpc i przyznał w/w prawo do świadczenia poczynając od dnia 30 października 2018 r. tj. daty złożenia wniosku.

Mając na uwadze fakt, iż ustalenie wszystkich niezbędnych elementów warunkujących przyznanie wnioskodawcy prawa do emerytury nastąpiło dopiero w postępowaniu sądowym, Sąd stosując art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS z 17 grudnia 1998 r. ustalił brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Orzeczenie o kosztach zastępstwa procesowego uzasadnia natomiast treść art. 98 kpc zgodnie, z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Do celowych kosztów postępowania należy koszt ustanowienia zastępstwa procesowego, który w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych w postępowaniu przed Sąd I instancji wynosi kwotę 180 zł, zgodnie z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 265).